

קולנו

עיתון קהילת פאלאס מודיעין

אלול תשפ"ד ספטמבר 2024

דבר המערכת

כתבה חיה שפר

"כולנו, כן כולנו רקמה אנושית אחת חיה"

קיץ לוחט עבר על כולנו ואנו נצבים חרדים ושבעי אירועים, לפתחם של "הימים הנוראים" שתחילתם ב-א' בתשרי- ראש השנה, וסופם ב-י' בתשרי- יום הכפורים. אלה הם ימים שניתנו לנו כיחידים וכחברה, לחשבון נפש, להרהורים, להתחדשות. ראש השנה הוא בעל מימד אוניברסלי, לא דווקא יהודי. בתפילת ראש השנה אומרים: "ובכן תן פחדך על כל מה שבראת" וכן "וכל באי עולם יעברון לפניך".

יום הכיפורים לעומת זאת, עוסק ב'אני'. ביום זה מוזמן האדם כפרט יחיד, לעבור תהליך פנימי-אישי.

כאותו אומן הצועד צעד אחד אחורה כדי לראות את מלוא התמונה שצייר על הבד, כן אנחנו צריכים לקחת צעד לאחור, לראות במה עלינו להשתנות ולהתייבב באומץ לב מול השאלה "כיצד נחיה את חיינו".

השנה הסוערת שעברה עלינו מעניקה לימים הנוראים משמעות נוספת רווית כאב. זהו הזמן לחשבון נפש לאומי וחברתי.

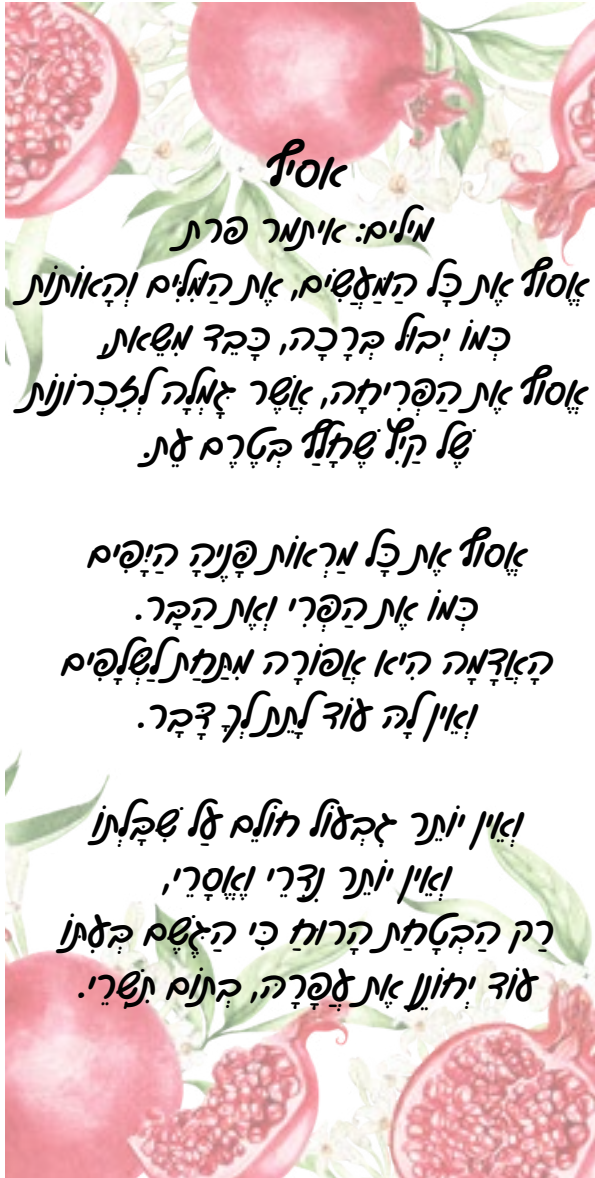
ה"ביחד" שלנו אינו רק "פוסטר" הרשום בחוצות העיר, הוא הכרח קיומי לכולנו.

כדיירים בפאלאס ניתנה לנו הזכות לחיות בקהילה, קהילה בה אנו עוזרים ונעזרים זה בזה, בידיעה כי השמחה מוכפלת והיגון נחצה כאשר חולקים אותם עם אחרים.

המילה "יחד" הינה אבן יסוד בחיינו כאן, למרות שכל דייר הינו יחיד בהשקפותיו ובאורחות חיו.

בגיליון זה של עיתון הדיירים "קולנו", בחרנו לשקף את מציאות ה"יחד" בפאלאס מודיעין. להתחזק מהעובדה כי מתקיימת כאן חברה בעלת מרקם אנושי מגוון ואיכותי היכולה לשמש מופת לאורח חיים מכבד ומכיל. יהי רצון שנזכה להתעלות ולהתחדש.

"כי כולנו, כן כולנו רקמה אנושית אחת חיה"

אסוף

מילים: איתמר פרת

אסוף את כל המעשים, את המילים והאותות
כמו יבול ברכה, כקבד משאת
אסוף את הפריחה, אשר גמלה לזכרונות
של קול שחולף בטראם עת

אסוף את כל מראות פניה היפים

כמו את הפרי ואת הקר.

האדמה היא אפורה מתחת לשלפים
ואין לה עוד לתת לך דבר.

ואין יותר גבעול חולמני על שפתנו

ואין יותר נדרי ואסרי,

רק הכטחת הרוח כי הגשם בעתו

עוד יחונן את עפרה, בתום תשרי.

לכל קהילת פאלאס,

דיירים, מנהלים ועובדים

שתהא השנה הבאה עלינו לטובה,

שנת רחמים ורצון,

שנת בריאות ושלווה,

שנת שלום וביטחון,

שנזכה לראות את בנינו,

החיילים והחטופים

שבים לביתם

כל שנבקש לו יהי!

ראש עיריית מודיעין מכבים רעות ויו"ר מרכז השלטון המקומי מר חיים ביבס מתארח על דפי עיתון "קולנו"

ראיינו: שמואל הר נוי, חיה שפר, אמנון פליישמן
ערך: שמואל הר נוי

לפני כחודש ימים עלה במערכת "קולנו" הרעיון לראיין את מר חיים ביבס ראש עיריית 'מודיעין מכבים רעות' ויו"ר מרכז השלטון המקומי. ואכן זמן לא רב לאחר מכן הוזמנו ללשכת ראש העיר מר חיים ביבס, שקיבל אותנו במאור פנים והקדיש לנו קרוב לשעה. אין אפשרות לצטט ב"קולנו" את כל הריאיון ובחרנו להתמקד בשאלות ובתשובות המרכזיות ולצטט אמירות משמעותיות.

חיים ביבס הוא ראש עיריית מודיעין-מכבים-רעות מאז שנת 2008, מכהן כיו"ר מרכז השלטון המקומי בישראל מאז 2014. חיים ביבס נולד וגדל בבית שאן, בנם של לילי (לבית לוי) וסלומון ביבס, ילידי מרוקו שעלו ארצה ב-1955. בשנת 1997 עבר להתגורר במודיעין. הוא נשוי ליפית ואב לשלושה ילדים. ביבס הוא אחיינו מצד אמו של סגן ראש הממשלה לשעבר דוד לוי.

ש: סיפור חיך מעורר השראה, איך מגיע ילד מבית שאן לתפקיד מרכזי בציבוריות הישראלית?

קודם כל, לגדול בבית שאן זה לגדול באחד המקומות אולי הכי יפים, גן עדן. עיר שהכול היה בה פתוח לילדים, כל בריכות השחייה כל אתרי הפנאי, בילוי מסיבות בסופי שבוע כילדים והכל היה בסביבתנו. התברכתי במשפחה תומכת. אמי הייתה בנקאית הרבה מאוד שנים ואבי היה מנהל בכיר בעירייה. ההורים עודדו אותנו לצאת ללמוד. כולנו סיימנו תארים באוניברסיטה. נוסף לכך הורינו לימדו אותנו כי צריך לעשות הכל כדי לשמור על המדינה ולתרום לה.

ש: אז מה קרה לבית שאן?

כשאתה מסתכל היום לעומת מה שהיה אז, זה הבדל שמיים וארץ. עם השנים, ברגע שוויתרו על החינוך הממלכתי או ממלכתי דתי, נכנסו כל מיני בתי ספר של זרמים אורתודוקסים עצמאיים, שהרגו את יישובי הפריפריה. כך קרה שבמקום לחזק את אותם יישובים, המדינה באה ונפתרה מהפריפריה בכך שהעבירה את החינוך לקבלני משנה. רשתות חרדיות וכדומה. זו הטעות הגדולה כי בסוף אותם ילדים, במקום לצאת ממעגל העוני, הם נשאבים אליו ונשארים שם. צריך גם להבין שההרכב הפוליטי של העיר [בית שאן] בעייתי ומקשה על פיתוחה.

ש: איך אתה רואה את מדינת ישראל יוצאת מהמשבר בו היא נמצאת?

קודם כל אחדות - להתגבש חזרה ולהתאחד, יש פה שני צדדים, כל צד חושב שהוא הצודק, במאבקים ביניהם מרוויחים בסוף אלה שנמצאים בקצה ואנחנו משלמים את המחיר של פילוג זה, למדינת ישראל אין פריבילגיות אלא לאחדות. צריך היום להקים ממשלת אחדות-- חירום-לאומית.

חברי המערכת עם ראש העיר חיים ביבס

ש: מה התוכניות לפיתוח העיר מודיעין מכבים רעות?

מודיעין זו העיר המתוכננת ביותר מדינת ישראל. כיום השטח המוניציפלי 55 אלף דונם ובעתיד יגדל. יישום תכנית שלב ב' של העיר אמור להכפיל את האוכלוסייה מ- 120 אלף תושבים ל-240 אלף. אנחנו נמצאים בקצב נכון, כ-45% החזרות [לתקציב] מארנונה, זה לא מעט. אנחנו עכשיו נשלים את תכנית פיתוח העיר שלב א' כאשר יודעים בדיוק לאן תתפתח העיר מודיעין: איפה נבנה, כמה נבנה, באיזה אזורים, כאשר האוריינטציה תהייה לזוגות צעירים. כל זאת, תוך מתן מענה לאזורי תעסוקה, מסחר, שרותי קהילה כמו חינוך ותרבות הפנאי.

ש: מה התוכניות לגבי אוכלוסיית הגיל השלישי?

לצד פאלאס ודיור מוגן 120 מקדמים בשכונת מורשה מרכז דיור מוגן עם 320 יחידות. את האזורים המתפנים בעיר, מקצים לגנים פרטיים או לצעירים, לנוער או לגמלאים. פתחנו עכשיו בעמק החולה את מרכז "צבעוני" הנותן פתרון גם לגמלאים. יש לנו מרכז בעמק האלה שפועל כמרכז גדול לאירועים לגמלאים ויש את מרכז מפג"ש בעמק בית שאן גם הוא לגמלאים.

ש: מה אתם עושים לחיזוק תחושת הביטחון של מודיעין מכבים רעות שהיא על קו התפר?

בנינו כמה מעטפות הגנה: הגדר הפנימית, כביש המערכת, הגדר של מודיעין, בנוסף יש לנו את כל מערכות המצלמות ומוקד "רואה" שצופה 24/7 כולל מערך התראות. כמובן יש את מערכות הצבא. למודיעין יש סיירת ביטחון עצמאית, כיתות כוננות (שגדל מספרם). הרחבנו את הסיורים ושמונו מאבטחים בשעות הקריטיות במחסומים. לצד כל זה אנחנו מרחיבים עכשיו את כל האמצעים הטכנולוגיים על הגדר רכיבים שיאפשרו צפייה בכל זמן נתון על כל הגדר עשינו בדיקות סיסמולוגיות לשלול כל ניסיונות של חפירת מנהרות וכדומה.

לגבי הגעת עובדים מהשטחים למודיעין: אני בעד להחזיר עובדים מהשטחים לעבודה, זה חיוני להתפתחות העיר. קבענו הגבלות וכללים הנדרשים מהקבלנים המעסיקים, באחריותם להביא את העובדים מנקודת האיסוף לאתר ולהחזיר אותם, כאשר הפיקוח והשליטה נעשית בעזרת כרטיס אלקטרוני. ברגע שעובד בורח, המערכת מוקפצת והקבלן נכנס לתמונה. גם אמצעי הענשה לקבלנים הוחמרו וישנה אפשרות לסגור לקבלן את האתר לפחות ל 30 יום. בנקודות האיסוף ובאתרי הבנייה נוכחים מאבטחים של של סיירת ביטחון.

מודיעין מכבים רעות במספרים ובמידע

אוכלוסייה: 107,000 תושבים

מאזן הגירה: חיובי 2.2% (תוספת של כ 3000 תושבים כל שנה

ריבוי טבעי: (יחס בין לידות ופטירות) +730

תוחלת חיים: 87 שנה

גיל ממוצע: 34

מדד סוציאקונומי: 9/10

תלמידים בעיר: כ-27,000

מוסדות חינוך: 209

מספר יחידות דיור: כ-30,000

שיעור תעסוקה: כ-80%

אחוז המוצאים את פרנסתם בעיר: 40%

אחוז גיוס לצה"ל: 90.9% (הגבוה בארץ)

תקציב עירוני: 840,838 מש"ח

תחזית הגיל השלישי: 12% מהאוכלוסייה

פרויקטים מתוכננים: קמפוס ושלוחת אוניברסיטה, מרכז רפואי משולב מלון ומסחר, קיר טיפוס אולימפי, קונסרבטוריון, תכנון אצטדיון וארנה, מרכז ירידים וחניון.

אחות קטנה - מתוך פיוט לראש השנה

אחות קטנה תפלותיה
עורכה ועונה תפלותיה
אל נא רפא נא למחלותיה
תכלה שנה וקללותיה

רעה את צאנך אריות לרו
ושפך חרונוך באומרים ערו
וכנת ימינו פרצו וארו
לא השאירו עוללותיה
תכלה שנה וקללותיה

חזקו וגילו כי שד גמר
לצור הוחילו בריתו שמר
לכס ומעלו לציון ואמר
סלו סלו מסלותיה
תחל שנה וברכותיה

"אודות הפיוט "אחות קטנה"

פיוט הפותח את תפילות ראש השנה של עדות המזרח והמאגרב. אלו בעצם המלים הראשונות הפותחות את השנה החדשה, בעוד השמש הולכת ושוקעת. יומה האחרון של השנה הולך ומסתיים לו בעת ששרים את הבתים החותמים במלים "תכלה שנה וקללותיה". ברגעים של תחילת השנה החדשה מגיעים אל הבית האחרון - החותם במלים: תחל שנה וברכותיה. מחבר השיר הוא ר' אברהם חזן גירונדי, בן המאה ה-13, שהיה רב ומקובל מחוג הרמב"ן וחכמי תורת הסוד בגירונה אשר בספרד. הפיוט מושר בלחנים שונים (בבלי, ירושלמי, חלבי, מרוקאי ועוד) אולם ניכר שאלו וריאציות שונות על אותו לחן בסיסי, דבר המעיד על כך שהלחן עתיק מאד, כמו רוב פיוטי הימים הנוראים.

שירת העשבים

כתבה: חיה הלר

רבי נחמן מברסלב אומר "דע, כי כל רועה ורועה יש לו ניגון מיוחד לפי העשבים ולפי המקום שהוא רועה שם. כי כל בהמה ובהמה יש לה עשב מיוחד, שהיא צריכה לאכלו. גם אינו רועה תמיד במקום אחד. ולפי העשבים והמקום שרועה שם, כן יש לו ניגון. כי כל עשב ועשב יש לו שירה ..."
(ליקוטי מוהר"ן תנינא, סג)

שירת העשבים על פי רבי נחמן היא חיותו של העולם ודבריו מחממים את לבנו במילים האומרות שכל יצירת הבריאה למן העשב הקטן שבשדה ועד לבו של האדם לכל אחד יש ניגון מיוחד ושירה משלו. זו אמונה שמביאה להבנה שאין ייאוש בעולם, שכל ברייה תחת השמיים זוכה לחמלה ולהשגחת הרועה הנאמן המנגן לה ניגון מיוחד שעולה מתוך מקום המרעה ועשבו.

המשוררת נעמי שמר בדרכה שלה, לקחה את המילים המופלאות של ר' נחמן ועטפה אותן בלחן תפילה שהביא לזרימה ושלמות בין המילים העתיקות לבין המנגינה ובכך היא הביאה את שירת העשבים לעכשוויות האומה הישראלית ולנפשו של כל יהודי.

היא קוראת לאדם להיות קשוב לניגון שלו עצמו ושל זולתו, היא רומזת לו דרך המילים והמנגינה להתרומם מעל הדברים הארציים, להתבונן וללמוד מן הטבע והעשבים הסובבים אותו, להרגיש עד כמה יפה ונאה להתפלל ביניהם ולהתחבר דרכם לשמימי. הקשבה והתבוננות היוצרים אור גדול וניגון שמרחיב את הלב בגעגועים וכמיהה לארץ ישראל.

וכשמגיע זמן קשה שבו אסור לנו להתייאש, זמן שבו הנשמה היהודית בארץ ובעולם פגועה וכואבת והיא כה זקוקה לניגון חדש, למילים של עידוד ותקווה היא מצפה שיקומו שוב משוררים אנשי רוח ואוהבי אדם דוגמת ר' נחמן מברסלב ונעמי שמר, שיחברו ישן לחדש, שיחזירו את הזהב לירושלים שביאו את "שירת העשבים" היישר ללבה של האומה שיחזקו אותה, וירפאו כל פצע "צהוב" שנפער בה, ויחברו את קרעי לבה השבור בחוטים ירוקים של אחדות, תקווה, וכל שנבקש לו יהי!

"כבקרת רועה עדרו מעביר צאנו תחת שבטו כן תעביר ותפקוד ותמנה ותספור נפש כל חי". מתוך תפילת "ונתנה תוקף" הנאמרת בראש השנה ויום הכפורים.
דימוי "הרועה ועדרו" המסמל את יחסי אלוהים ובני האדם, מצוי בפיוטי תפילה רבים.

תרבות ישראל

"ובשופר גדול יתקע וקול דממה דקה ישמע"

(מתוך תפילת 'כל נדרי')

גילגולו של שופר

השופר הוא אחד הסמלים החשובים ביותר של הדת היהודית וקולו מלווה אותנו בעיקר בחודש אלול (בזמן הסליחות) ובמועדיו של חודש תשרי.

בתקופת התנ"ך שימש השופר ככלי נגינה עתיק. אז הכינו כלי נגינה רבים וביניהם את השופר. השימוש בו נעשה בנסיבות שונות. בעת מלחמה השתמש עם ישראל בשופר. התקיעה נועדה להודיע על מלחמה ודרשה את התייצבות הלוחמים.

לקול השופר היה גם מניע נסתר וחשוב. התוקעים בו ביקשו לגרום לחרדה ולפחד במחנה האויב. השופר גם נשמע בכל פעם שהוחלף מלך בישראל. בזמן ההמלכה היה קיים נוהג לתקוע בשופר ולהודיע על תחילתו של הטקס.

לאורך כל התקופות בהיסטוריה היהודית נתפס השופר ככלי נגינה קדוש. הסיבה העיקרית לכך הייתה 'סיפור עקידת יצחק'. הסיפור המקראי מתאר מקרה בו אברהם אבינו מצטווה להעלות את בנו יחידו לעולה לה'. כאשר אברהם נמצא כעומד במבחן האמונה, הוא נקרא שלא להקריב את בנו, ובמקום בנו הוא הקריב לאלוהים את האייל שהזדמן לו במקום.

אחד האירועים המעידים על קדושת השופר הוא העברת ארון הברית (הארון בו היו שמורים לוחות הברית) לירושלים. כאשר הפך דוד המלך את העיר ירושלים לבירת העם, הוא העביר את ארון הברית לרקע קולות השופר.

כשהיהודים יצאו לגולה הם המשיכו להשתמש בשופרות, אך בסתר. בתקופות מאוחרות יותר, השלטונות אסרו על היהודים להשתמש בהם ועל כן הם נאלצו ללכת לבית התפילה כששופר מוחבא בתוך מכנסיהם. מסיבה זו יצרו שופר ישר ולא מסולסל על מנת שהוא לא יבלוט דרך המכנסיים.

בתחילת המאה הקודמת, לאחר העלייה הראשונה והשנייה, הערבים התנגדו לתקיעת השופר באזור הכותל המערבי בירושלים. בכדי למנוע סכסוך בין יהודים לערבים החליט השלטון התורכי ולאחר מכן השלטון הבריטי על איסור השימוש בשופר בכותל. היהודים לא ויתרו על מצוות תקיעת השופר וניסו להבריח שופרות אל תוך המתחם.

במלחמת ששת הימים, בשנת 1967, שוחרר הכותל מידי הירדנים. עם כיבוש העיר העתיקה, הגיע הרב הצבאי הראשי שלמה גורן, אל הכותל המערבי ותקע בשופר.

גילגולו של שופר - ממחנה עבודה לארץ ישראל

"רבי יצחק קרא לי ואמר לי בערך כך: משה'ה, השגנו קרן של איל. אתה עובד במסגריה של המחנה. עליך מוטלת המשימה להתקין שופר כשר לתקיעות בימים הנוראים.

יודע אני, אמר הרבי, שהדבר כרוך בסכנת נפשות, ואף על פי כן עליך לקחת על עצמך סיכון זה. הייתי נבוך ופרצתי בבכי. לא היה לי מושג כיצד מבצעים משימה קשה זו. איך מעבירים את הקרן לבית-החרושת. פחד נורא תקף אותי, אך לא יכולתי לעמוד בפני דמעותיו של רבי יצחק'ל - והסכמתו".

למרות הסיכון הרב, יצר משה וינטרט את השופר והביאו ערב החג לידי האדמו"ר. השמועה על השופר עברה מפה לאוזן וביום המיוחל הצטופפו האסירים להתפלל ולשמוע את האדמו"ר תוקע בשופר.

בין המתפללים היה ר' אברהם אלטמן ז"ל שסיפר על אותו מעמד:

"את התפילות שקיימנו למחרת, אין לתאר כלל. הבכיות והיללות, תפילה בכוונה שכזאת, אפשר היה להתפלל רק שם. וכאשר הגיע הצדיק לפני תקיעת השופר לאמירת "מן המיצר קראתי י-ה", הייתה לנו תחושה, או הרגשה, כאילו אמירה זו בקעה רקיעים, וכל הפמליה של מעלה ירדה כדי להשתתף בתפילתנו. לא! תפילה שכזאת לא שוכחים לעולם...זה היה באותה שנה שכל קרובינו, יקירנו, הורינו ובני משפחותינו נרצחו".

משה וינטרט שמר על השופר עמו בכל תקופת מאסרו בסקרז'יסקו-קמינה וגם כאשר הועבר למחנה צ'נסטוחובה, אך לא הספיק לקחת אותו עמו כאשר נלקח לבוכנוואלד. השופר נשאר במחנה צ'נסטוחובה, בידי של אחד האסירים.

עם שחרור המחנה, הוחזר השופר לקהילה היהודית בעיר ומאוחר יותר נמסר למשפחה פרטית בניו-יורק, ארצות הברית. משה וינטרט שרד, ובתום המלחמה עלה לארץ ישראל. בשנת 1977 סייע בהעברתו של השופר ליד ושם

למשמרת עולם

סתיו יהודי

אברהם חלפי

אל יתקע בשופרות לפתוח
שערי שמיים.
ופנים יהודיות מן הגולה
באפרפר נגה
ירחפו לפני כסא אדון עולם.

ובקשות ותחנונים וניצוצות הרבה
בעומק עיניהן.

סתיו יהודי בארץ אבותי
שולח בי
רמזי אלול.

כבר משתגעות בי קצת
הציפורים הקטנטנות שורקות
העצב
של יום הכיפורים.

הסתיו

כתבה: אלונה נה

המילה סְתִיּוֹ נזכרת פעם אחת במקרא, במגילת
שיר השירים:

"כִּי הִנֵּה הַסְתִּיּוֹ עָבַר הַגֶּשֶׁם חִלְף הַלֶּךְ לוֹ. הַנְּצַנִּים
נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ" (ב, יא-יב) בלשון חז"ל
עונת הסתיו נקראת תקופת תשרי.

בלוח השנה במגילות קומראן, הסתיו נקרא זרע.
בעברית בת ימינו סתיו הוא שמה של עונת
המעבר שבאה אחרי הקיץ ולפני החורף. ברם,
כידוע קדמונינו העבריים לא חילקו את מעגל
השנה לארבע עונות כמקובל בארצות אירופה.
לדידם בשנה יש שתי תקופות מרכזיות: קיץ וחורף
- "קִיץ וְחֹרֶף אֲתָה יִצְרְתָם" (תהלים עד, יז), ובלשון
חכמים - 'ימות החמה' ו'ימות הגשמים'. במקורה
המילה סתיו מורה 'חורף', 'עונת הגשמים' וכך
לומדים גם מן ההקשר בפסוק בשיר השירים:
הסתיו, כלומר החורף, עבר ועימו חלף גם הגשם

המילה סתיו נדירה בלשון חכמים, אבל הדים לה
מוצאים במילה סתוונות מן המשנה – אלו הם
פירות חורף, פירות המאחרים להבשיל (ולכן על
פי המשנה במסכת תרומות נהגו להכין מהם
חומץ).

עם זאת, בשל היותה מילה מקראית, פייטני ארץ
ישראל, ומאוחר יותר משוררי ספרד, שיבצו
אותה ביצירותיהם (כמובן, במובן 'חורף')
כך למשל בפיוט 'כתב סתיו לשמואל הנגיד

כְּתַב סְתִיּוֹ בְּדִיו מִטְרֵיּוֹ וּבְרִבְיָיו
וּבְעֵט בְּרִבְיָיו הַמְאִירִים וְכֹל עֲבִיּוֹ
מִכְתָּב עֲלֵי גֵן מִתְכַלֵּת וְאַרְגָּמָן

בתרבות ובשירה הסתיו מסמל נוגות עדינה ועצב
רומנטי. מאחר שזו התקופה שבה מתחיל מזג
האוויר להתקדר ולהתקרר. אך ללא הסערות
העזות של החורף ולבלוב הצמחייה של אמצע
החורף והאביב.

חגי תשרי – ראש השנה, יום כיפור וסוכות –
חלים בסתיו, דבר המגדיל את חגיגות העונה
והופך אותה לסמל להתחלה חדשה. גם
תחילתה של שנת הלימודים בישראל בעונת
הסתיו מוסיפה לסמליות זו.
פרח החצב נחשב למבשר בואו של הסתיו,
והחיות המזוהות עם עונה זו הם השבלולים
והציפורים הנוודות, כמו הנחליאל. פרחי סתיו
נוספים: סתוונות היורה, כרכום חורפי, חלמונית
גדולה, נרקיס סתווי. המין הפולש טיונית החולות
מגיעה לשיא פריחתה בסוף הקיץ והסתיו.

כמו חצב
מילים נשתי שחר

כמו חצב להתקצר
במעקה האדמה
ולחכות לסיומה
של העונה
הכי חמה

... זה הסתיו עם הענן

כתבה: יהודית שגב

געגועי לסתיו

כתבה: מירל אמיר

רוח קרירה, סוודר ונעליים סגורות, האויר נעשה יבש יותר. זה הסתיו הוא כבר מורגש. מומלץ להכין את הגוף שלנו לקראת הסתיו והחורף. הימים מתקצרים ולמרביית האוכלוסייה מתעורר החשק לאכול יותר פחמימות וסוכרים, לכן רצוי שהפחמימות תתעכלנה במהירות ותענקנה תחושת שובע. למשל: אורז מלא, קינואה, כוסמת.

זה הזמן להחזיר לתפריט היומי את המרק הסמיך. עם הסתיו תחושת הצמא פוחתת ואנחנו שוכחים לשתות. חשוב להקפיד לשתות לאורך כל שעות היום, בין 8-12 כוסות מים, תלוי בסוג הפעילות וכמובן בהתחשב אם יש הגבלה כמותית מהרופא. המים משפיעים על תפקוד מיטבי של כל מערכות הגוף. המים מהווים 60-70 אחוז מגופינו. העדר שתיה מספקת גורמת לנו תחושת עייפות, חולשה, סחרחורת, ירידה בלחץ הדם ובמקרים קיצונים מגיעים להתייבשות. יש בידי כל אחד מאיתנו אפשרות לוודא אם שתינו מספיק מים. הדגש על מים ולא קפה או תה שמהווים גורם משתן. בדירות שלנו האסלות בצבע לבן (וטוב שכך) ולכן פשוט להסתכל באסלה לאחר הטלת שתן ולראות את הצבע. רצוי שהצבע באסלה יהי כצבע המים, ללא צבע כלל.

יש מספר דרכים שיכולות לעזור לנו לעקוב אחר כמות המים שאנו שותים:

1. לארגן בקבוק מים אישי ולראות בעיניים את כמות המים שחסרה בבקבוק.
2. להוסיף למים טעם כמו פרוסת לימון, פרוסת מלפפון.
3. אם קשה לשתות כוס מלאה ניתן לשתות חצאי כוס עם עלי נענע.
4. לפזר לאורך כל שעות היום את כמות השתייה. כמו האויר שמתייבש, גם העיניים נוטות להתייבש בסתיו ולדמוע. והעור מתייבש ונוטה להתקלף. וניתן להשתמש בטיפות תחליף לדמעות ולמרוח קרם על העור והשפתיים.

מחלות של דרכי הנשימה חוזרות בסתיו, כמו ההצטננות, שיעול ושפעת. רצוי לאוורר את הדירה, לרחוץ ידיים בסבון לפני אכילה כדי למנוע הדבקות במחלות. לבריאות ולרוויה לכולנו.

כאן, בארץ אין סתיו. אין נופים של סתיו, אין ריח של סתיו מלווה בגשם ועלים נושרים שנרקבים לאט על המדרכות. אין כאן סתיו. אין התפעלות מהצבעים האדמדמים על העצים ומהשטיח האדום שמרשרש תחת רגליך.

חופשת הקיץ בימי ילדותי נמשכה שלושה חודשים. היו אלה ימים של חופש מוחלט בטבע. של ים וחול, הרפתקאות אופניים בשבילי היערות, אכילת פטל אדום ישר מהשיחים ו"פניונס" מהאצטרובלים. באופן חד חזרנו העירה. ישר לסתיו, לגשם, לרוח, לקור ולמופע המרהיב של צבעי הצהוב, הכתום, האדמדם והחום, והלכנו לקנות בגדים חמים ונעליים סגורות.

בכיתה היינו עובדים על משימות סתיו. אוספים עלים שונים, משוויים ביניהם, מציירים ומיבשים אותם בין דפי המחברת.

במשך השנים הזדמן לי, להימצא כמה פעמים בסתיו בצרפת, ולא התרגשתי ממנו.

אבל פעם אחת כשבקרתי את אמא שלי, הלכתי ברגל מהרכבת לבית האבות בו היא גרה, בפרוורי פריס, ומצאתי את עצמי נהנית מהיופי של הסתיו, מהריח, מהצבעים האדמדמים, מגווני החום המשתלטים, מטיפות הגשם המתגלגלות על העלים. בעודני הולכת במרץ בחרתי עלים לפי הסוג והגודל. אספתי אותם מבלי לדעת עדיין מה אעשה בהם.

וכך בכל יום, בבואי לאמא ובחזרי לרכבת, צעדתי באושר שגדל והתגבר, אספתי את העלים היפים, כמו הילדה שהייתי פעם, מלאה מיפי הטבע כאילו מגלה אותו מחדש.

אמא שלי לא הבינה מה האושר הזה ומה אעשה בכמות הזאת של העלים.

חזרתי לארץ, לשגרת החיים. הנחתי במגירה את האוסף המסודר. דפים, דפים וביניהם העלים מתייבשים ומתיישרים. מפעם לפעם פתחתי את המגירה, לא מוצאת מה לעשות בהם.

בינתיים אמא חלתה, אושפזה כמה פעמים וכל פעם נסעתי לטפל בה. לא הזדמן לי שוב להתחבר לסתיו הגשום. זה היה סתם סתיו אפור רטוב וקר. גם בלב..

למגירה נוספו זיכרונות, תמונות ומכתבים.

כעבור עשר שנים אזרתי אומץ והחלטתי לעשות סדר במגירה. העלים העלו עובש והתחילו להתפורר. לא היה לי מה לעשות בהם

כן כולנו רקמה אנושית אחת חיה

שולמית אזולאי

ראיין: אמנון פלייטמן

"סלא" היא עיר נמל בצפון מערב מרוקו על חוף האוקיינוס האטלנטי, צפונית לרבאט. שלומית נולדה ב"סלא". אביה נפטר כשהיתה בת שש.

ב"סלא" היתה קהילה יהודית גדולה שהתפתחה לאחר גירוש ספרד. היהודים גרו בשכונה הנקראת "מלך", היהודים במאה השמונה עשרה מצאו עצמם מתפרנסים כפיראטים נגד ספינות ספרדיות ועם השנים בריטיות. לפני ראש השנה היו עקרות הבית תופרות בגדים חדשים לכל המשפחה. בכל בית יהודי היתה מכונת תפירה, מכיוון שהנשים התפרנסו מתפירת בגדים לצבא הצרפתי. בתקופת הכיבוש הצרפתי חיקו היהודים את מנהגי הצרפתים ויצאו לבלות בחוף האוקיינוס. לשם כך הנשים סרגו את בגדי הים. כך זה נמשך עד 1956 כשהצבא הצרפתי עזב ומרוקו קיבלה את עצמאותה.

במשפחתה היו 5 בנים ו 4 בנות, האחות הגדולה נפטרה מטיפוס והמשפחה אימצה את שני בניה. בחגים הבנים ב'סלא' התפללו בתוך בית הכנסת והבנות מחוץ לבית הכנסת.

"לקראת החג היו מנקים את הבית, את השטיחים והמחצלות. שלומית זוכרת את הטעם המיוחד של ריבת החבושים שהיו מכינים לקראת ראש השנה. המאכלים לראש השנה היו מתוקים. בארוחת ראש השנה היו מגישים את סיר הברכות הכולל דלעת, לוביה, תמרים, עלי סלק, כרישה, חבושים, מבשלים את כל הירקות במים שמן זית ומתבלים בתיבול מיוחד. הטעמים היו מתוקים והריחות משגעים. על כל ירק ברכו ברכה משלו. לאחר מכן הוגשו המרק, הדגים החריפים ותבשיל הבשר."

"שליחים מישראל דוברי צרפתית הקימו מועדוני נוער בסלא שם למדנו עברית ורקודי עם" אומרת שלומית ומוסיפה שהיא התלהבה מאוד מהעברית והריקודים. שלומית עלתה לישראל בגיל 14 בשנת 1950 במסגרת עליית הנוער. שש שנים מאוחר יותר עלתה גם כל משפחתה לארץ. לשלומית ארבעה ילדים שבעה נכדים ונן בדרך שיהיה במזל טוב.

ורדה ואריה פילובסקי

ראינה חיה שפר

ורדה ואריה - זוג המדגים את רעיון קיבוץ הגלויות וורדה הינה ילידת הארץ. הוריה נישאו בוורשה ועלו לארץ בשנת 1933. לאחר עלייתם אביה דאג להעלות לארץ את כל משפחתו. הוא היה פועל בניין, ברזלן, סוציאליסט בכל נשמתו. חבר במפ"ם אבל איש אחדות העבודה. הם גרו בשכונת הפועלים בחולון. ורדה גדלה תחת השפעת האב שפיתח בשתי בנותיו תודעה פוליטית. ורדה הצטרפה לתנועת הנוער העובד.

הבית היה בית חילוני ללא שום סממן דתי. הבית היה בית עליז ושמח בו זכו להתארח כל אנשי שכונת "פראגה" מוורשה.

ורדה פנתה ללימודי הוראה בסמינר הקיבוצים ועם בוא העלייה הגדולה ממרוקו, בשנות החמישים והשישים, נשלחה ללמד בשלומי, שהייתה אז עיירת עולים, שם קיוותה להגשים את האידיאלוגיה החינוכית של הסמינר לאחר מכן למדה באוניברסיטה העברית בירושלים היסטוריה של עם ישראל וספרות עברית. אביה תמיד אמר לה: "מי ירצה להתחתן איתך, את כל כך פרפקציוניסטית"

אריה נולד בסנטייגו שבצ'ילה. עלה לארץ בשנות השישים ממניעים ציוניים. וכך הוא מספר על ילדותו: "הבית שלנו היה מאד יהודי. אבי, יעקב פולובסקי היה סופר יידיש מאד מוכר אך גם קומוניסט. אימי סיימה את לימודיה התיכוניים בליטא. היהדות באה לידי ביטוי בהזדהות עם ישראל ולא מטעמים דתיים. בבית לא היה יחס מיוחד לחגים הדתיים. למעשה, היידיש שהייתה שפת האם, היוותה את החולייה שקיישרה ביני לבין התרבות היהודית. כשעליתי לארץ למדתי באוניברסיטה בירושלים היסטוריה של עם ישראל וספרות אידיש. בספריה הלאומית הכרתי את ורדה."

לימים הוצעה להם עבודה באוניברסיטת חיפה. את ביתם הם בנו בקרית ביאליק. לאחר שנים רבות, החליטו ללכת בעקבות שתי בנותיהן, והגיעו אלינו לפאלאס.

את קריירת ההוראה סיימה ורדה במכללת אוהלו. בתם לאה פילובסקי היא משוררת, שספרי השירה שלה זיכו אותה בשבחים רבים, ראה את השיר בעמ' 9. במבט מהורהר מסכמת ורדה:

"אני שלמה עם ילדי והישגיהם וגאה בהם"

"תקע בשופר גדול לחירותנו ושא נס לקבץ גלויותינו"

א גוט געגענטש יאר

שנה טובה ומתוקה

מלך זיו- המורה שלנו לתרבות היידיש

ראיינה: שרה מאין

מלך, המורה שלנו לתרבות היידיש מקריא לנו את מיטב היצירות ביידיש, של גדולי הסופרים ביידיש, כמו שלום עליכם, י.ל. פרץ, י.י. זינגר, אחיו של בשביס זינגר ועוד. ביצירות אלה אנו נחשפים לעיירות במזרח אירופה, להווי החיים, לטיפוסים השונים, לצורות החשיבה והדיבור, לערכים בקהילות היהודיות, להומור היהודי. אנו, גם נחשפים לתקופות שונות בחיי היהודים, תקופת החסידות, חדירת ההשכלה, הזרמים והשינויים במהלך הדורות.

מלך סיפר כי המודל שלו להוראת תרבות היידיש הוא המורה שלו, זלמן הירשפלד, מבית הספר היהודי, על שם "שלום עליכם" בבואנוס איירס, שהיה שחקן גדול ותוך כדי הקראת היצירות, אהב לשחק את הדמויות. מלך, שיש לו תואר שני בלימודי תיאטרון, אוהב להדגיש את הסצנות שמתאימות לתיאטרון. כמו כן הוא מתייחס לסגנון הכתיבה של הסופר, איך הוא מציג את הדמויות, אלו מילים חוזרות ועוד. אנו מתמוגגים מהתיאורים היפים ביצירות. ומחכים במתח לפרק הבא.

מלך נולד וגדל בבואנוס איירס ולמד עד גיל 19 בשני בתי ספר, כללי ויהודי. בית הספר היהודי נוהל על ידי תנועת פועלי ציון, ברוח של ערכי הציונות שתוביל להגשמה-עלייה לארץ. לצד זאת, ערכי בית הספר הדגישו את הקשר ליהדות, כבוד ליצירה האומנותית, הספרות, התיאטרון, ציור ומוזיקה. כל שנה תלמידי בית הספר היו מעלים שלוש הצגות ביידיש, של מיטב הסופרים ועם מיטב הבמאים.

הוא עלה לארץ בשנת 1961 במסגרת התנועה, לקיבוץ חוקוק. שם ניסה להשיל ממנו את אורח החיים הגלותי ולהשתלב כצבר. הוא עסק בתפקידים שונים בחינוך, מורה, מנהל. יחד עם זאת העלה מידי שנה הצגה עם ילדי הקיבוץ, בדרך כלל מיצירות ביידיש, מתורגמות לעברית, כמו גם הצגות הקשורות למועדים השונים. בהמשך סיים לימודי תואר שני באוניברסיטה העברית וניהל את "בית שלום", הארכיון לתיאטרון באוניברסיטה.

בשלב מאוחר יותר בחייו בשנת 1998, מילא תפקיד מרכזי יחד עם הנשיא יצחק נבון, בחקיקת חוק הרשות הלאומית למורשת היידיש במקביל לחוק למורשת הלדינו. מטרת החוק היא לחדש את תרבות היידיש, ליצור תוכנית לימודי יידיש בבתי הספר, להשיב לחיינו את

אומנות השירה, המוזיקה והתיאטרון ביידיש,

עידוד לסופרי היידיש וליצור אווירה נאותה לקבלת היידיש בתרבות הישראלית. מלך ואחרים בנו תוכנית לימודים ביידיש לשתים, שלוש וחמש יחידות.

בשנה שעברה 350 תלמידים ניגשו לבגרות ביידיש.

בציטוט חופשי של בשביס זינגר, אומר מלך

"אפשר למצוא ביידיש ביטויים של שמחה

נלהבת, תאוה לחיים, געגועים למשיח, סבלנות

והערכה עמוקה לייחודו של כל אדם.

יש ביידיש הומור שקט והכרת תודה על

כל יום של החיים, על כל פירור של הצלחה,

על כל מפגש של אהבה.

יידיש אינה יהירה, אינה בוטחת בניצחון,

אינה תובענית ואינה מצווה. אלא מסתדרת,

מתגנבת, מברחה את הגבולות בין כוחות ההרס,

ביודעה שתוכנית האל לגבי הבריאה,

עודנה בראשיתה.

הוא מסיים:

" יידיש, עדיין לא אמרה את המלה האחרונה."

בעסער

כתבה: לאה פילובסקי

גוט איז בעסער וי בעסער

כך מקבלני

מבית אבי אבא: אבל אני בעוונותי

כמהה לבעסער שנינתק אותי מכבד הגוף

ויעיף אותי מעל הקרקע הצחיחה הזאת

וכל רואי וכל שומעי ירעדו: זה הבעסער

השובר את הכלים

במטבח ומעלה את ניצוצות השפע

מכלי האינסוף הנשברים, זה הבעסער

שמבלעדיו

חיינו אינם חיים ותשוקותינו אינן. את יכולה

להכנס עכשו, הם אומרים, דלתנו עדין נעולה

אבל השארנו עבורך סדק באשנב

יש יין בבקבוק גם בשבילך

כן, כולנו רקמה אנושית אחת חיה!

ומספרת הדיירת אסתר יוסף

ראיינה חיה האר

נולדתי בהודו בעיר מומבאי למשפחה בת חמש בנות ושני בנים בשכונה מרובת משפחות יהודיות. לא היו ברזי מים אלא היו לנו כדים גדולים שבהם מילאנו מים. בבית דיברנו עם אמא בשפת העם ההודי "מֶרְטִי" שיש בה הרבה מתן כבוד להורים. היינו פונים אליהם בגוף שלישי ובלשון רבים, אבל מחוץ לבית דיברנו הינדית ואנגלית. רוב המשפחות היהודיות התגוררו בסביבת בית הכנסת "מגן חסדים" ובית הכנסת "ששון" שהיה שייך לעיראקים ובתוכו היה מקווה טהרה.

הקהילה היהודית שלנו נקראה "בני ישראל".

אני זוכרת עד היום בגעגועים את חגי תשרי, איך היו כל המשפחות היהודיות מתכנסות בבית הכנסת לתפילה הקדושה, כולם היו לבושים חדש ובבגדים לבנים בעיקר ביום כיפור. המתפללים הלכו יחפים. לאחר תקיעת השופר ולשבירת הצום היה לנו מנהג בקהילה להכין בבית הכנסת עצמו מיץ תירוש מענבים טריים סחוטים בתוך פיילות ענקיות ולחלק בכוסות לכל אחד ואחד. לאחר שחזרנו מבית הכנסת אבא היה עושה קידוש ומברך אותנו, ואז היו מתכנסים בביתנו בני המשפחה, דודים ודודות כולנו יושבים ביחד וכל אחד קורא בתורו מזמור תהילים, לאחר מכן היינו הולכים עם אבא ואמא למשפחות ולשכנים מבית לבית ומבקשים מכל אחד מהם סליחה ומחילה. ומביאים להם מטעמים מתוקים שהנשים שלנו בישלו.

בחג הסוכות היינו נוהגים לבנות סוכה ענקית ליד בית הכנסת והיא שימשה את כל בני קהילת "בני ישראל" היינו נוהגים לקשט אותה בהמון ירק ופירות שבהם נתברכה ארץ ישראל, מברכים על ארבעת מינים ושרים שירים בעברית. ולאחר שמחת תורה היו עורכים מכירה של כל הפירות והאתרוגים שהיו בסוכה לזוגות נשואים חדשים כברכה לילד ראשון.

רוב השכנים שלנו היו הודים ברהמינים אנשים עדינים וטובי לב אוהבי ישראל. הם כיבדו את המנהגים שלנו וקראו לנו בשם "תלי שבת" (שומרי שבת). גם אנחנו "בני ישראל" שמרנו על יחסי שכנות קרובים וכיבדנו אותם ולא אכלנו לעולם בשר פרה שהיא קדושה עליהם.

עד היום אני זוכרת את ההורים והמשפחה ואת הבית מלא האהבה שהיה לנו במומבאי, בתוך לבנו פנימה חלמנו להגיע לארץ ישראל, התפללנו לאלוהינו הנביא: "לשנה הבאה בירושלים הבנויה". ואכן הגעתי לארץ בשנת 1953 בגיל 12, ללא ההורים (הגיעו אחרי 8 שנים). גדלתי בקיבוץ "דוברת" שבעמק יזרעאל. עד היום אני מתגעגעת להודו, המקום שבו נולדתי. לעושר חיי התרבות והקהילה היהודית, ובעיקר לחיי שלום ואחוה שהרגשתי כילדה במומבאי.

"וּלְקַחְתֶּם לָכֵם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר, כֶּפֶת תְּמָרִים, וְעֵצֶיךָ עַל עֵבֶת וְעַרְבֵי נָחַל".

ויקרא פרק כ"ג.

"והיו כולם אגודה אחת"

ישראל נמשלו לארבעת המינים.

כולם צמחים ירוקי-עד,

אך לכל אחד מהם מאפיינים שונים.

לאתרוג יש טעם ויש ריח

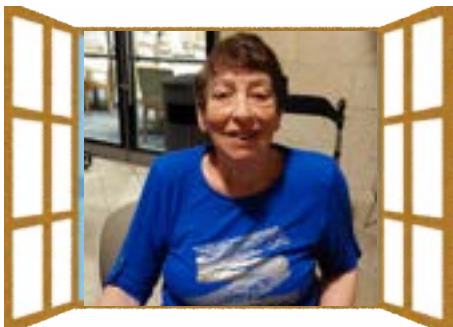
ללולב יש טעם ואין ריח

להדס יש ריח ואין טעם

ולערבה אין טעם ואין ריח,

אך כאשר מאגדים אותם לאגודה אחת,

גדל כוחם ומתעצם יחודם,

חודש תשרי - חודש החגים
כתבה: יפה אלוז

חודש תשרי משופע בחגים, אך החג האהוב עלי ביותר הוא שמיני עצרת, בשמו הנוסף "שמחת תורה". כל השנים היה החג הזה מלא שמחה וריקודים. משפחתנו התפללה בבית הספר "אהוד" שבכרמל בחיפה. בשמחת -תורה התקבצו ובאו אלינו תושבים מכל הסביבה, קרובים ורחוקים, לרקוד ולשמוח איתנו. גולת הכותרת של שמחת החג היתה חלוקת שקיות הממתקים לילדים. בתוקף תפקידינו כגבאים, בעלי ואני קנינו שקיות נייר ריקות, ירדנו לשוק וקנינו ממתקים כדי למלא את השקיות. ילדי השכונה שחיכו בקוצר רוח להפתעות המחכות להם, התיישבו לאחר התפילה על הרצפה והמתינו. אהבתי מאד לעבור מילד לילד, להעניק את השקית המתוקה ולזהות את שמחת התודה בעיניהם. אכן היו אלה ימים של שמחה גדולה, ימים בהם בעלי ואני שימשנו כשליחי הקהילה וביצענו יחד משימות שיש בהם נתינה וקירוב לבבות.

התמונות מעידות על שמחת נכדינו במסיבת סוף הקיץ בפאלאס.

שנה האכה שנה האה
אני כפי ארימה
שנה טובה רק אהא
שנה טובה רק אהא

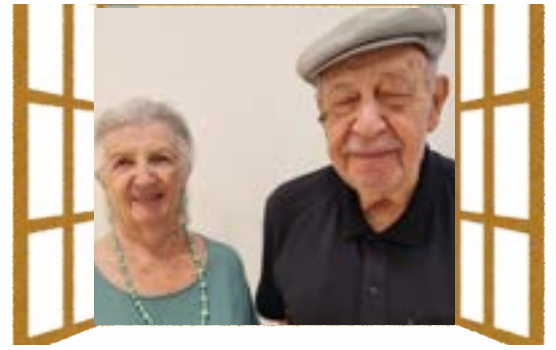

קולאג' הרימונים - אמנון פליישמן

כן, כולנו רקמה אנושית אחת חיה

אבנר ומוניק פינטו

ראיינה חיה שפר

אבנר ומוניק ילידי אלג'יר גדלו בעיר הבירה אלג'יריה שהיתה באותם ימים תחת שלטון צרפתי. היהודים באלג'יר מעולם לא חיו בגטאות אלא היו מפוזרים בתוך שכונות העיר.

אביו של אבנר נולד בצפת. שורשי המשפחה היו נטועים בארץ דורות רבים והיו קרובי משפחה שמעולם לא עזבו את הארץ.

החיים באלג'יר היו מאד נוחים. אבנר ואחיו וכן מוניק וילדי משפחתה, נשמו מכל התרבויות. הבית היה מסורתי ליבראלי, את השכלתם קיבלו בבתי ספר צרפתים ואילו הרחוב היה מעורב. הלימוד בבתי הספר הצרפתים חייב את התלמידים היהודים ללמוד גם בימי שבת וחג.

הקהילות בעיר הבירה היו ליבראליות בתפיסתם הדתית, ובחלקן אף כרסמה תופעת ההתבוללות. את חינכם היהודי ספגו אבנר ומוניק, בין כתלי הבית, בתוך המשפחה ובבית הכנסת. ההדגשים היו בעיקר על שמירת כשרות, שמירת השבת וימי החגים.

זכרונותיו של אבנר מתארים אב סמכותי שנהג בקשיחות לגבי קיום המצוות בבית ובבית הכנסת. "אני ושני האחים שלי עמדנו ליד אבא בעת שעמד תפילה, כשאבא קם, קמנו גם אנחנו וישבנו רק כשהוא התישב. בבית הכנסת היינו ספוגים באווירת קדושה, את הכיפות חבשנו רק בתוך הבית ובבית-הכנסת. התפילה היתה בנוסח ליבורנו".

אביה של מוניק היה בעל חנות ואמה עקרת בית. מוניק, כיתר הבנות, נוכחה בבית הכנסת רק בשבת ובימי חג. שניהם זוכרים שולחן חג עשיר במטעמים. מתוך מציאות חיים זו צמחו שניהם בעלי ידע כללי רב.

אבנר ומוניק עלו לארץ ב 1961 עם שני ילדיהם. משהרגישו שבאלג'יר מתערער מקומם כיהודים. מסלול חייהם כעולים היה פתלתל. מהמעברה בירושלים עברו לחולון ומשם לרמת גן. לבסוף, בעקבות ילדיהם, הגיעו למודיעין ומשם לפאלאס. היותם בעלי מקצוע, אבנר מנהל חשבונית ומוניק מורה, הקלה על חבלי הקליטה של המשפחה. "היה לנו מזל שפגשנו במשך השנים שני אנשים טובים שסייעו לנו בדרכנו בארץ החדשה, שתמכו בנו נפשית וקלטו אותנו בעבודה".

מוניק התקבלה לעבוד בבית הספר התיכון הדתי ברמת גן, היא נענתה לפניית מנהל בית הספר לפתוח מגמה לצרפתית ועם השנים הובילה את תלמידותיה להישגים גבוהים.

בארץ הם בנו יחד את זהותם הדתית והערכית שהפכה אותם למשפחה חמה ומלוכדת.

אבנר שירת בצבא ביחידה לאיתור חללים. התפקיד דרש ממנו תעצומות נפש. מעולם לא חשב כי יאלץ להתמודד עם מראות הזוועה להם נחשף. למרות הקשיים, שלושת ילדיהם מודים להם על שביצעו את הצעד הנועז ועלו לארץ.

כיום אבנר שותף פעיל ומסור למען קיומו של המניין בבית הכנסת בפאלאס,

בית כנסת באלג'יר (1840)

**"וקבצנו יחד חארוט כנכות הארץ
לארצנו"**

**תופסים
ראש טוב
בפאלאס**

כן כולנו רקמה אנושית אחת חיה

“אני מחפשת את גילי”

ראיינה: נצה שחל

“את לא יודעת מי זה גילי?”
עובדה.

הלכתי לחפש את גילי.

שאלתי, אמרו לי שהוא בפנים. נכנסתי וחשבתי שהתבלבלתי.
חדרים ענקיים, מקררים מבהיקים ונוצצים כמעט כמו חדרי
ניתוח. לאן הגעתי?

יד ארוכה, מושטת ומושכת אותי- “בואי, אני גילי.”
באתי ונשבת.

“אה”, אני אומרת “זה אתה שגורם לנו ללכת לתופרת מדי פעם
להרחיב את הבגדים?”

“אכן.” עונה לי גילי “כל בוקר, אני רוכב על האופניים, מתבשם
מהאוויר הנקי וממראות הטבע היפים פה וחושב מה תאכלו
היום. אין לי תפריט קבוע, בעת הדיווש אני מתכנן ומנסה לגוון
את המאכלים ולהתאימם לכלל הסועדים. המגוון הוא רחב וכל
אחד יכול לבחור בהתאם לטעמו ולהרגליו. אני רואה את חדר
האוכל לא רק כמקום אליו מגיעים להשביע את רעבונו אלא
כמקום מפגש חברתי יומי של הדיירים, ומיחל שדיירים רבים
ירדו ויאכלו בצוותא ולא ביחידות בדירתם.”

גילי, הדואג לא להמליח את האוכל שלנו יתר על המידה הוא
עצמו “מלח הארץ”. אוהב אותנו, אוהב את המדינה ומתחרה
בטריאתלון. הוא מרבה לטייל בחו"ל וברחבי הארץ עם
משפחתו- עם רעייתו נורית, אותה הכיר בצבא ושלושת ילדיו.
הם משתתפים בטיולים של “החברה להגנת הטבע”. נראה
ששעות יומו של גילי מכילות יותר מעשרים וארבע שעות ביממה.
הוא מוצא את הזמן גם להגיע לתל אביב מספר פעמים בשבוע
ולסייע לאנשי קיבוץ רעים שפתחו בתקופה זו בית קפה “עוטף
רעים” בשכונת פלורנטין. גילי קשור לאנשי קיבוץ רעים בנימי
נפשו- בעת שירותו בנח"ל היה שם ונשאר שש שנים בקיבוץ.

“כמה שנים אתה כאן?” אני שואלת.

“שש שנים, ובאתי לכאן כבוגר קורס בבית הספר לבישול תדמור,
השתלמות בבית מלון דן גורמה ויש לי תעודה שלב חמש
במדענה לשפים.”

עכשיו אני יודעת ולו במעט מי זה גילי ארסלן ומקווה שגם אתם
מכירים טוב יותר.

סדר ליל ראש השנה (אסמט)
בסדר הלילית של ראש השנה נשים סדר הן לשים סוג

הגדים
באכילת החמץ אומר:
זהו כעין טלפנית הו אלקיט ואלקיט אבותיט,
שקסמטו טלפניתו.

ריסון טותיק
באכילת הריסון אומר:
זהו כעין טלפנית הו אלקיט ואלקיט אבותיט,
שקסמטו טלפניתו קריסון.

חמץ ברבש
באכילת החמץ ברבש אומר:
זהו כעין טלפנית הו אלקיט ואלקיט אבותיט,
שקסמטו טלפניתו קריסון וקריסון.

חביא
באכילת החביא אומר:
זהו כעין טלפנית הו אלקיט ואלקיט אבותיט,
שקסמטו טלפניתו.

קרא
באכילת הקרא אומר:
זהו כעין טלפנית הו אלקיט ואלקיט אבותיט,
שקסמטו טלפניתו קריסון וקריסון.

סלסא
באכילת הסלסא אומר:
זהו כעין טלפנית הו אלקיט ואלקיט אבותיט,
שקסמטו טלפניתו וקריסון.

ראש טל דג
אכלים רעים ואסורים:
זהו כעין טלפנית הו אלקיט ואלקיט אבותיט,
שקסמטו טלפניתו קריסון.

**כן, כולנו רקמה
אנושית אחת חיה!**

**צ'רלי חורי
ראיינה: נצה שחל**

"תסתכלי על הדוכן בפיינה," כך נאמר לי בימים הראשונים לשהותי בפאלאס. אני בחדר האוכל, מחפשת בעיניי את הדוכן. יש! מצאתי.

האיש ליד הדוכן עומד בצד גבוה, מתנשא. הוא מחייך, מקבל אותי במאור פנים. "מה שלומך? מה נשמע?" שואל, הולך לי היום, אני אומרת בליבי.

הוא לוקח צלחת, הוא מתחיל להוריד את העור מחלקי העוף המונחים לפניו. הוא מערים על צלחתי חלקי עוף, כאילו ידע שהייתי פעם במצור בירושלים. אני מודה, חוזרת למקום מושבי, בדרך מסבה ראשי לאחור ומה רואות עיניי: החיוך המקסים לא נועד במיוחד רק לי. הבאה בתור, זוכה לחיוך גדול יותר וכך גם צלחתה הנערמת בחלקי העוף.

מי זה החייכן ורחב הלב המפנק אותנו...

ובכן, פגשתי אותו. זה צ'רלי חורי, שבאמצעות אהבתו אלינו הוא כאן איתנו כבר שנה, מרעיף מנסיונו הרב ומסודות הבישול. צ'רלי בן הארבעים ושמונה, התנסה במהלך שלושים שנות עבודתו ברזי המטבח השונים. האוכל המגוון אותו אנו אוכלים ונהנים תודות לנסיונו בבישול במקומות רבים ברחבי הארץ. בבית מלון מרידיאן, בבית מלון ארמני, מסעדה איטלקית בבעלותו ברמאללה, בישל במלון במעלה החמישה, כמובן "ספגטים" בירושלים ובראשון לציון. כמו כן בקינג סלומון ועוד קצרה היריעה מלספר. "מי מבשל בבית?" אני שואלת.

"אשתי, העובדת כבר עשרים וחמש שנים כמנהלת חשבונות בשגרירות האמריקאית. בבית היא השפית. היא מפנקת אותי ואת שני ילדינו- את הבת שהינה בת תשע עשרה וחצי ולומדת עיצוב פנים ואת הבן שגילו שש עשרה וחצי שנים הלומד בבית ספר צרפתי בירושלים."

"מה האוכל האהוב עליך צ'רלי?" אני שואלת.

"דגים כמובן." הוא עונה.

"ומה האהבה שלך כאן בפאלאס?" "האהבה הגדולה שלי היא אתם.

אני מקווה שנוכל להיות יחד עוד שנים רבות ולראותכם שמחים ומאושרים."

בתאבון לכולם,

תודה תודה לך צ'רלי!

**מחווה לארצות הברית במסעדת
פאלאס**

"שוב נתחיל מחדש, שכולם מתחילים
 החורש, האוסף, המסורר, העלים,
 הנופלים עם הרוח, פניני הטללים
 והגל החוזר אל חופיו התוללים"
 נתן יונתן

התחלות חדשות

ריקי נבון

ראינה: שרה מלין

ריקי נבון עשתה כמה שינויים בחייה. ממורה עברה לתפקידי ניהול וקליטת עלייה ולאחר יציאתה לגמלאות הייתה מנכ"לית של העמותה לפרקינסון. להלן דבריה:

אגולל בפניכם, חברות וחברים, את מהלך חיי במשך חמישים וחמש שנות נשואי.

את קותי בעלי היקר, הכרתי במהלך השרות הצבאי בשלישות הראשית. בשנת 1966, עם סיום השרות הצבאי, נישאנו ועברנו לגור בקרית גת, בה קיבלנו עבודה. קותי בבית ספר יסודי "עליות" ואנכי בבית הספר התיכון המקיף "רוגוזין". את עבודת ההוראה, החינוך והניהול אהבתי מאד, ראיתי בה שליחות.

אחד התפקידים המשמעותיים אותו ביצעתי, היה קליטת תלמידים מברית המועצות בשנות ה-90, בניית מסגרת לימודית עבורם ושילובם בכיתות המתאימות. הייתי להם כתובת לכל בעיה, שאלה וצורך, בשלב זה של קליטתם בארץ.

שינוי רציני בחיי חל עם פרישתי המוקדמת מבית הספר. בשלב זה, קותי כבר היה מאובחן כחולה פרקינסון. החלטנו להצטרף לעמותת הפרקינסון כחברים ומהר מאד לקחנו חלק בניהול העמותה בהתנדבות.

עם חלוף השנים, קיבלתי את תפקיד מנכ"לית העמותה, אותו ביצעתי במשך כ- חמש שנים בנאמנות רבה. קיימנו עם צוות מתנדבים, פעילויות תמיכה שונות למתמודדים, בני זוגם ובני משפחתם. בנוסף, קיימנו מפגשים עם רופאים נוירולוגים, קלינאיות תקשורת, פסיכותרפיסטים ועובדות סוציאליות.

גולת הכותרת הייתה הסמינרים למתמודדים ובני זוגם. פעמיים בשנה, קיץ וחורף, יצאנו לחמישה ימים לבית מלון לנופש שכלל הרצאות, פעילויות גופניות שונות וגם יום טיול מתואם. לרבים מהמשתתפים היה זה הנופש היחיד אליו יצאו והרגישו בו חלק מחברה שווה. כמו כן, הכנתי יחד עם צוות נאמן, חוברת שנמצאת באתר העמותה, "ערכת עזר לניהול עצמי של מחלת הפרקינסון". חוברת זו מכילה אבני דרך לחולה ומשפחתו לניהול והתנהלות עם המחלה. זהו חומר שיעזור למתמודד עם מחלה כרונית פרוגרסיבית.

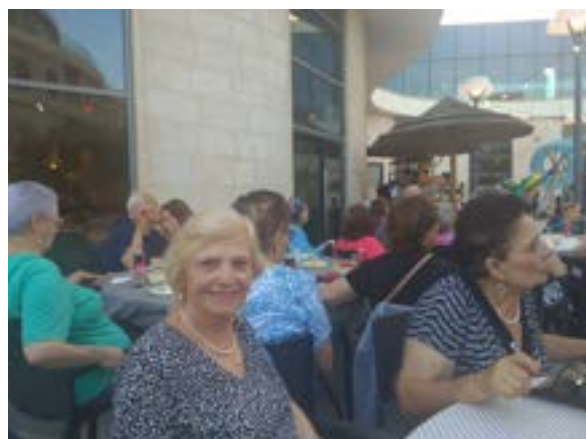
כמנכ"לית וכחלק ממשפחה זו חוויתי סיפוק רב מהנתינה והעשייה במשך שנים משמעותיות ביותר.

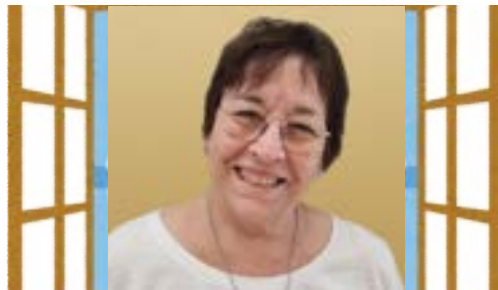
עם פטירתו של קותי, בעלי האהוב, ולאחר עוד שנתיים של פעילות בעמותה, החלטתי לפרוש ולעשות למען עצמי. עדיין לא מספיק, אך בהחלט אני עם הפנים קדימה.

אישור לבית הספרו אביטל הררי

המורה, שלום
 מיכאל לא יגיע היום לבית הספר.
 לא, לא כי הוא לא מרגיש טוב –
 זה הסתו המכה בחלון
 הנושר מן העצים בגן,
 אלו עלי הנזקב העפים עם הרוח,
 זה נלדי הקציר
 וחושיו הערים.
 עמך הסליחה,
 אקא

(מתוך ספרה "מחילת הארנב", הוצאת י

כן כולנו רקמה אנושית אחת חיה

התחלה חדשה

כתבה: רות קראן

השנה 1983. אנחנו משפחה מסודרת, 3 ילדים, דירה גדולה, חיים נוחים. ואז הצטרפנו לנילי, ישוב קהילתי, בודד על ראש גבעה, 40 קרוונים, עם גנרטור, ללא טלפונים. דרך כורכר וכביש משובש המתפתל בין כפרים ערביים מובילים ליישוב. התחלה חדשה.

והנה הגיע היום הגדול. אנחנו במכונית עמוסת צידיניות, כלב, תוכים ושאר "שמעטעס" נוסעים בעקבות המשאית שעליה כל חפצינו. הגענו לדרך הכורכר. זאת אומרת, היה כורכר. כעת נותרו רק בורות. המשאית מזדחלת ומתנדנדת בין הבורות ואני רואה בעיני רוחי כיצד עוד רגע המשאית מתהפכת וכל רכושנו הופך לערימת גרוטאות... לרווחתי עברנו את הדרך בשלום. גם את עיקולי הכביש ואת סימטאות הכפר הערבי צלחנו והגענו לשערי הישוב נילי.

ברגע שחנינו ליד הקרוון שלנו נשמעת הודעה במערכת הכריזה "יש פיצוץ. להיצמד לקירות". אנחנו מוכנים לחפש מקלט קרוב אבל מסבירים לנו שזה נוהל רגיל כאן. מפוצצים סלעים כדי להכשיר משטחים למבנים נוספים. אני נצמדת לקיר ולבעלי וחושבת בלבי שעלי להיות גיבורה אם אני רוצה לגור במקום בו הפיצוצים ורעש הגנרטור נמהלים בצחוק ילדים ובשקט של הגבעות מסביב.

אנחנו מנסים להתחיל להתארגן בביתנו החדש. מתחילים לפרוק את חפצינו. מימין מגיעים הסבלים עם כורסאות וארגזי ספרים. משמאל מגיע הטרקטור שופך עפר לגינה. רגלי הסבלים טובלות באדמת הגינה – לעתיד ומותרות עקבות על רצפת הבית. אני נושמת עמוק ומנסה לחייך. הרי באנו לגור בחיק הטבע!

ואז מתחילים להסתלק להם הטרקטור, הסבלים והמשאית. גם השמש מסתלקת. ואנחנו נותרים בתוך ים של ארגזים וכורסאות, שאין לי מושג היכן נוכל להניח אותם בבית הקטנטן החדש. לפתע נפתחות ארובות השמים וגשם זלעפות משקה את הגינה שאך זה נפרקה מעל הטרקטור וגם את כל שאר החפצים שאך זה הורדו מהמשאית.

אני ממחרת להדליק את דוד המים החמים. הרי נרצה מקלחת חמה בסוף היום. אבל לפתע הכל מחשיך. הפקק קפץ. אי אפשר להפעיל תנור חמום ודוד מים בו זמנית... זאת אומרת שחוץ מזה שצריך להתרגל לפיצוצים, צריך גם לתאם הפעלת תנור, מכונת כביסה ודוד...

איך אתרגל לחיים קשים כל כך? מה היה רע לי בעיר הגדולה עם רעש האוטובוסים וצעקות השכנים, חדר האשפה המזוהם וחדר המדרגות המלא אופניים ועגלות ילדים?

ואז הגיע בוקר היום השני בנילי. ואט אט החפצים מוצאים את מקומם וגם השמש זורחת והבוץ מתייבש. ועוד ימים עוברים ואנחנו מתחילים להתרגל לפיצוצים ולהפסקות החשמל ו"נילי" הופכת לנו לבית.

אחרי חמש שנים של הצטופפות בקרוון, עוברים לבית הקבע וזהו ביתנו למשך שלושים השנים הבאות.

אביבה דרייפוס על המנדלות ראינה: חיה היר

נולדתי בנס ציונה, הייתי ילדה שקטה ומופנמת, שהמוסיקה והנגינה בפסנתר ניחמו אותי ומילאו את כל חיי והם משמחים אותי מאז ועד היום! אל ציורי המנדלה הגעתי לפני כעשרים שנה באירופה בעת שבעלי המנוח חלה במחלה קשה וארוכה. הייתה זו תקופה לא קלה שגרמה לי לסבל רב ולחוסר איזון נפשי. ואז בדרך מקרה הצטרפתי לקבוצת תרפיה באומנות שם התוודעתי אל הצבעים, הדפים, המכחולים ונמשכתי אליהם בכל נפשי. הרגשתי כאילו מישהו מלמעלה נגע בי והאיר נקודה החבויה עמוק בתוכי, וזאת בזמן שהייתי כל כך חלשה וזקוקה. וכך בדרך נס ומבלי שהיה לי בכלל ידע או הבנה בנושא, התחלתי לצייר באופן אינטואיטיבי מנדלות. נהגתי לצייר אין ספור ימים ובמשך שעות ארוכות כשפני רכונות על נייר פרגמנט ובידי עיפרון ובעזרת מחוגה וסרגל הייתי ממציאה צורות. ולאט לאט הרגשתי איך לאט נוצר בתוכי איזה איזון ובאה לנפשי ההתרגעות ושקט נפשי שהיו כה חסרים לי. התחלתי להבין את ההרמוניה הפנימית והיופי שהצורות והצבעים מתהווים במנדלה. איך התנועה הזרימה והקצב יוצרים מעגל של שלמות! לכל מנדלה שעשיתי ישנו סיפור, ושנה הרגשה של תקווה ורוחניות. כמו למשל במנדלת עשרים ושניים האותיות הנראות כמרחפות על רקע אדום כתום והן מתכנסות בשלושה מעגלים שהם מעין סוד החיים. מעגל ראשון ובו שתיים עשרה אותיות צבועות בכחול כהה המסמלות את שנים עשר השבטים. מעגל פנימי יותר הנוצר משבע אותיות המסמלות את שבעת ימי הבריאה, ובתוכו פנימה מסביב לנקודת האמצע יצרתי מעגל קטן ובו שלוש האותיות האחרונות, ש, ת, צבועות בצבעי תכלת שיוצרות ביניהן את צורת מגן דוד ובתוכו שמתי את שש המילים הנצחיות: שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד. המנדלה הזאת ועוד אחת דומה הן פרשנות קבליסטית על עשרים ושתיים האותיות שמהן נברא העולם והחיים שזורמים דרכן ודרך העיגולים ופורצים אל הלב. המנדלות משאירות את חותמם באדם ומביאים אותו להתעלות נפשית. אני שמחה ומודה על האפשרות. שניתנה לי להציג את המנדלות שציירתי ומקווה שתהנו מהן.

ישראלה הרגיל

לדורי בעלי ז"ל
היה קל ומהנה להעביר ערב עם חבריו
וליצור רישום/ציור על פי מודל.
ידו הייתה קלה וזריזה והרישום זרם
כמו מעצמו. עפרון, פחם וצבע השאירו
עקבותיהם על הנייר.
לימים, מתוך התבוננות בעבודותיו,
הרגשתי צורך להתכתב עם יצירתו,
לכן יצרתי תבליטים מנחושת
המתייחסים לציוריו.
כך, נוצר דו-שיח, בין היצירה שלי לזו
שלו.
הדיאלוג בינינו ממשיך לזרום
ישראלה הרגיל

לפסל פאלאס בירושלים

חידות וחידודים תמי גרנק

* מצאו אילו מושגים הקשורים לחגי תשרי מצויים באותיות שהתבלבלו (אנגרם)?

11. מחורז =	1. חסילות =
12. הערות =	2. פרוש =
13. קופה נותנת = (2 מילים)	3. השה נשאר = (2 מילים)
14. כסוי לבן העשר = (3 מילים)	4. שתי לך =
15. שמות תחרה = (2 מילים)	5. יומו פריך = (2 מילים)
16. בלבו =	6. על הין =
17. שעון ותה =	7. מבריש =
18. ארבעה תימנים = (2 מילים)	8. פרוכת =
19. עשרים השביתות = (2 מילים)	9. כוסות =
20. כד לניר = (2 מילים)	10. אגרות =

תפילה
אלו נצר

תן לנו חגים שקטים
כחיוכו של תינוק,
תן לנו בכיות קטנות
בחיך האשה הנאקהת.

תן לנו שירי-לב
הנאמרים בדומית-לחש.
תן לנו זרועות כשרשים
לחבק את הקשה והפוצע.

תן לנו יללות סהרי תקוה
אל מול אדמה גדולה ושוקת
עשה את ביתנו
משכן לנגונים.

אל תנסה עוד לגזענו
טבעת יגונים.

תודה לחברי מערכת עיתון קולנו:

שמוליק הר-נוי, יוסי גדאד, חיה חרר, אלונה נוה, תמי גרנה, שרה מלין, חיה שפר, אמנון פליישמן,
יוסי גיטלמן, תודה לחגי שפר על הסיוע בהפקת העיתון, תודה לאמנון פליישמן על האוירים.
תודה לכותבים שפתחו את ליבם וסיפרו את סיפורם.